

Жил Косијаз

ЉУБАВНА ПИСМА

ЉУБАВНО ПИСМО 1

Лица: *Мартина, Пјер*

Соба, кревети.

ПЈЕР: Мартин! Не спаваш?

МАРТИНА: Спавам!

ПЈЕР: Не спаваш, пошто ме чујеш.

МАРТИНА: Не спавам, зато што си ме пробудио.

ПЈЕР: Размишљао сам о нашој љубави.

МАРТИНА: У име наше љубави, ти ми не даш да спавам.

ПЈЕР: Хтео сам да ти кажем колико је она изузетна.

МАРТИНА: То је нешто што си могао да ми кажеш и усред бела дана.

ПЈЕР: Ноћу је јасније.

МАРТИНА: Мени није.

ПЈЕР: Али јесте. Ноћу, све дође на своје место. Преко дана, све је узбуркано.

МАРТИНА: Имаш нешто да ми саопштиш?

ПЈЕР: Да.

МАРТИНА: То није могло да сачека до јутра?

ПЈЕР: Ноћу ме ухвати потреба да се искажем, која ујутро нестане.

МАРТИНА: Шта хоћеш да ми кажеш?

ПЈЕР: Наша љубав је апсолутно изузетна.
МАРТИНА: Већ си рекао.
ПЈЕР: Нисам рекао „апсолутно”.
МАРТИНА: Задовољио си своју потребу да се изразиш?
ПЈЕР: Делимично.
МАРТИНА: Честитам! Сад могу опет да спавам?
ПЈЕР: Кад помислиш на Жану и Анрија, верујеш ли да се више воле од нас?
МАРТИНА: Не знам. Како то мислиш да ја могу да знам?
ПЈЕР: Мање се воле од нас. А Кристина и Марк?
МАРТИНА: Појма немам.
ПЈЕР: Мање се воле од нас. Рекли су ми.
МАРТИНА: Па, кад су ти рекли ...
ПЈЕР: А Брижит и Жан Пол?
МАРТИНА: Брижит и Жан Пол се воле исто као и ми!
ПЈЕР: Како можеш тако нешто да кажеш?
МАРТИНА: Увек се држе за руке, приљубљени једно уз друго, већ седам година. Кад би их неко свезао, не би ни приметили.
ПЈЕР: Они се мање воле од нас. Гарантујем ти.
МАРТИНА: Ако ти то причињава задовољство ...
ПЈЕР: То ми не причињава задовољство. Сигуран сам. Видео сам их како се расправљају у кантини, надугачко, око дела колача!
МАРТИНА: То су ипак велики љубавници.
ПЈЕР: Мартин, где год погледам, не видим ниједан пар који је тако савршен као што смо ми. Чак ни Робер и Даниела, који ...
МАРТИНА: Стани! Па нећемо ваљда сада да причамо о свим људима које познајемо!
ПЈЕР: Не мораш то ти да радиш. Ја сам то учинио. Закључак: наша љубав је изузетна.
МАРТИНА: „Апсолутно”.
ПЈЕР: Апсолутно. Купио сам цепену издање *Кашалогa љубави*. (*Узима књигу.*) Према упитнику, све је учињено, све је успело. Хоћеш да ти покажем?
МАРТИНА: Сутра.
ПЈЕР: Откачио сам сваки случај. Имамо најбоље оцене за сваки појединачни случај.
МАРТИНА: Верујем ти.
ПЈЕР: На пример, у поглављу „Одлазак на одмор”, прави пар је онај који заједнички одлучује о месту где ће се провести одмор. Ми, ми увек бирамо заједно.
МАРТИНА: То је тачно.
ПЈЕР: Па чак и у рубрици „Слушате ли исте плоче?” дали бисмо исти одговор. Сушон и Кабрел.
МАРТИНА: Не. Сушон и Рено.
ПЈЕР: То је скоро исти одговор.
МАРТИНА: Не баш сасвим.
ПЈЕР: То је само један детаљ.

МАРТИНА: Шта би одговорили Брижит и Жан Пол?

ПЈЕР: Не би се сложили као ми, у то сам сигуран. На крају књиге има и један тест. Хоћеш да га урадимо?

МАРТИНА: Пјер, прошла је поноћ. Зар не би било паметније да пробамо да одспавамо, по једном изузетном договору?

ПЈЕР: Причати о нашој љубави важније је од спавања. Почећемо само са тестом. Само почетак. Хоћеш?

МАРТИНА: Добро, али брзо ...

ПЈЕР *чиња*: „На улици сте кад вас један пролазник упита да му причувате животињу коју држи на узици. Та животиња је један слон. Мало а) Одбијете заједно. Мало б) Расправљате се на улици. Мало в) Тражите од слона да сам себе чува.” Ово је баш блесаво!

МАРТИНА: Како ти одговараш?

ПЈЕР: Не одговарам. Ово ја нисам прочитао.

МАРТИНА: А ја, ја одговарам да саветујем слону да сам себе чува. Видиш да се не слажемо.

ПЈЕР: То је зато што је тест неодржив. Можемо да пробамо следеће питање.

МАРТИНА: Ако хоћеш.

ПЈЕР *чиња*: „Скачете падобраном. Падобран се не отвори. У току пада, ви мислите: мало а) Како ћете умрети; мало б) Како је то крај вашег пара; мало в) Како вам се пружа леп поглед на предео.” Али зашто сам ја уопште купио ову књигу? Све је глупља и глупља!

МАРТИНА: Баш као што си у стању да ме пробудиш усред ноћи, на тебе бих мислила да падам с падобраном, Пјер.

ПЈЕР: И ја бих. Видиш да сам у праву кад је реч о нашем пару!

МАРТИНА: У праву си, али има и неко време када треба да престанеш да будеш у праву.

ПЈЕР: Погрешио сам што сам купио ову књигу.

МАРТИНА: А што си ме пробудио?

ПЈЕР: Да прочитамо последње питање?

МАРТИНА: Последње!

ПЈЕР *чиња*: „Пошто се дописујете, да ли мислите да писма вашег партнера: мало а) садрже практичну вредност, мало б) изражавају осећања на начин који је пријатан али баналан или груб, мало в) да су ремек дело које треба сачувати.” Ааа! Ово је мање глупо! Могу да одговорим.

ПЈЕР: Мало в) Сачувао сам сва твоја писма.

МАРТИНА: А како ја одговарам?

ПЈЕР: Не знам. Као и ја.

МАРТИНА: Како би ти волео да ти одговорим? Ти ми никада ниси писао! Ни један једини пут. Волела бих да сам прочитала бар једно, бар једно љубавно писмо, једном у животу. То је добро. Љубавна писма. Могу се читати током година. Не мењају се. То је као грамофонска плоча. Сем што, на плочама, аранжман постаје застарео. Кад човек поново чита љубавно писмо, он сам прави аранжман, он га прилагођава времену које пролази.

ПЈЕР: Немој да скрећеш разговор. Ми смо неупоредиво срећни. Ти сама кажеш да је „наша љубав песма Патрика Бријела, коју је написала Маргерит Дирас, аранжман написао Мишел Легран, филм снимео Клод Лелуш а фотографију радила Гала.”

МАРТИНА: Рекла сам, да ... Али ја сам исто тако рекла да је то једна љубавна прича у којој ти ниси написао ни једну једину реч.

ПЈЕР: Био ти је лош дан. Нећеш то поново рећи.

МАРТИНА: Доказ! ... Управо сам рекла. То љубавно писмо, када ћу га добити?

ПЈЕР: Ти добро знаш да не волим да пишем. С друге стране, људи све мање и мање пишу. Телефонирају. Ја сам ти написао многобројне и јако лепе љубавне телефонске разговоре.

МАРТИНА: Од којих не остаје ништа.

ПЈЕР: Ниси их све заборавила.

МАРТИНА: Нисам. Сећам се оног: „Воз за Ажен полази у 12.27.” Или оног: „Не заборави, молим те, марин-плави џемпер.”

ПЈЕР: Неправедна си! Сећам се како сам ти довикнуо „Волим те” двадесет пута, док је десет особа чекало у реду испред говорнице. Умало ме нису линчовали! Тога дана, био сам баш храбар!

МАРТИНА: Сви ти јадни људи који су желели да кажу „волим те” некој другој особи, а које си ти натерао да чекају!

ПЈЕР: Ниси ми то рекла!

МАРТИНА: Написаћеш ми, то љубавно писмо?

ПЈЕР: Обећавам. Када следећи пут будем ишао на пут.

МАРТИНА: А када ћеш то ићи следећи пут на пут?

ПЈЕР: Кроз месец-два ...

МАРТИНА: Верујеш да ћу чекати дотле? Жилијет Друе је имала пуну собу љубавних писама, она. А ја, немам ни једно једино. Мање сам добра од Жилијет Друе, ја?

ПЈЕР: Не могу да ти кажем. Нисам познавао Жилијет Друе.

МАРТИНА: Не би јој био интересантан. Ниси ти Виктор Иго. Не умеш да напишеш ни један ред. Она, она је имала од чега да напише књигу од свих писама која је примила од свог љубавника! Нећеш сакупити библиотеке!

ПЈЕР: Али Виктор Иго је писао Жилијети како би је се отарасио. Практично је писати. Само склизне преко листа папира: мислим на тебе. И избегне да оде у посету. Ја, ја ти не пишем. Али сам стално с тобом.

МАРТИНА: Питам се, није ли неко присутнији у једном писму с марком, затвореном, које се отвара као нека посласлица, него кад се неко појави са својим телом и својим килограмима.

ПЈЕР: Мартин, нису ли твоје речи на путу да превазиђу твоје мисли?

МАРТИНА: Можда, али моје мисли их хватају и оне се углавном слажу са њима.

ПЈЕР: Све поквариш. Напушташ кревет. Били смо усред блаженства...

МАРТИНА: Напиши то писмо! Моментално.

ПЈЕР: Не говориш озбиљно?

МАРТИНА: Веровала сам да осећаш, одобраваш потребу да се искажеш?

ПЈЕР: Ја сам се исказао, исказаћу се, наставићу да се исказујем, али директно ...

МАРТИНА: Намести се и пиши!

ПЈЕР: Сутра, не кажем ...

МАРТИНА: Држи, ево једног празног листа хартије и фломастера.

ПЈЕР: Мартин ...

МАРТИНА: Ако нећеш, ја одлазим!

ПЈЕР: Онда хоћу. Не тражим ништа боље. Али ти знаш да писање није моја јача страна.

МАРТИНА: Видела сам међу папирима твоје школске задатке. Био си просечан.

ПЈЕР: Јесам, али наш професор је био неумољив ...

МАРТИНА: Пиши!

ПЈЕР: Ноћу, тек тако ...

МАРТИНА: Ја сам теби писала у све сате и дању и ноћу.

ПЈЕР: Јеси, али то није било под претњом.

МАРТИНА: То је предност. Сигуран си да нећеш страћити време.

ПЈЕР: Зар не би да спаваш?

МАРТИНА: Није требало да ми читаш онај тест.

ПЈЕР: То је идиотски тест.

МАРТИНА: Не мислим да је тако. Хоћеш да пишеш?

ПЈЕР: Добро. Добро... Даћу се на то... Колико ми дајеш времена?

МАРТИНА: Колико год хоћеш времена. Сутра ћу га узети.

ПЈЕР: Добро. Дођи за један сат.

МАРТИНА: Где би ти да ја идем? Остајем.

ПЈЕР: Како остајеш?

МАРТИНА: Ако поново не заспим, гледаћу те како пишеш.

ПЈЕР: То је ... то је немогуће. Човек пише у самоћи. Чак и они великани. Нарочито великани.

МАРТИНА: Сартр је писао у једном кафеу.

ПЈЕР: Није био много добар за љубавна писма.

МАРТИНА: То није тачно. Написао их је на хиљаде.

ПЈЕР: Дакле, сутра ћу сићи у кафе.

МАРТИНА: Одмах да си ми написао то писмо.

ПЈЕР: Али шта ће ти то донети?

МАРТИНА: То ће све променити.

ПЈЕР: То неће ништа променити. Заљубљен сам у тебе. Ти си заљубљена у мене. Више ништа не може да се промени. То је као кад кисеоник додаш водонику. Од тога ће настати вода и то ће увек стварати воду. Ти и ја водимо љубав, ма шта се десило.

МАРТИНА: Ко је водоник, а ко кисеоник?

ПЈЕР: То није ни од какве важности.

МАРТИНА: Напиши то што си хтео да кажеш. Кисеоник, водоник, то није лоше за почетак.

ПЈЕР: Не, то нећу да напишем. То није у мом стилу.
МАРТИНА: Онда би било добро да почнеш своје писмо. Има пет година како га очекујем. Више нећу ни секунде да чекам!
ПЈЕР: „Мартин ... драга моја Мартин ...” Почетак је добро испао.
МАРТИНА: А онда?
ПЈЕР: „Мартин, драга моја Мартин, има већ дуго времена како сам хтео да ти пишем.”
МАРТИНА: Немој да почињеш с лажима.
ПЈЕР: То заиста није лаж. То ми допушта да уђем у суштину ствари. Због тебе сам изгубио мисао.
МАРТИНА: А шта то, твоју мисао?
ПЈЕР: Кажем ти да сам је изгубио!
МАРТИНА: Брзо да си је нашао!
ПЈЕР: „Мартин, драга моја Мартин, не познајеш ме добро ако верујеш како никада нисам желео да ти пишем. Никада нисам имао среће с налив-перима. Кад сам био дете, сав сам био у мастилу. Питај моју маму: умазао сам гомиле џемпера.” Како ти ово изгледа?
МАРТИНА: Није занимљиво. Нађи нешто друго.
ПЈЕР: Много журиш. Чекај наставак.
МАРТИНА: Пишеш љубавна писма, а само о себи пишеш. Писмо, па оно треба да ме милује! Ти мислиш да ме милујеш кад кажеш да си сав био замазан мастилом!
ПЈЕР: То је тешко. Нарочито под оваквим условима.
МАРТИНА: Пиши. Нема да се дангуби.
ПЈЕР *исцелиа листи харџије*: Дај ми други лист.
МАРТИНА: Држи.
ПЈЕР: „Мартин, драга моја Мартин, моја нежна Мартин.” То је боље, зар не?
МАРТИНА: Настави.
ПЈЕР: „Пре него што се сунце роди ...” Е, ово ми се свиђа: „Пре него што се сунце роди.” Човек је одмах у поетском регистру.
МАРТИНА: Удуби се у свој регистар. Слушам.
ПЈЕР: „... старије је јутро од вечери.”
МАРТИНА: „Пре него што се сунце роди, старије је јутро од вечери!” Феноменално!
ПЈЕР: Смета ми твоје присуство. То никада није виђено. Једна жена напола нага на кревету, која гледа једног човека, такође напола нагог, у тренутку док јој пише љубавно писмо.
МАРТИНА: Посматрајући ме, речи треба да потеку из твог пера. Имаш инспирацију под руком.
ПЈЕР: Баш немам. Много је теже.
МАРТИНА: Сећам се времена када сам ти писала. Желела сам да опишем кривину твоје обрве, а нисам те видела. Био си далеко. Детаљи су били збркани. Ето, а ти само треба да гледаш у мене.
ПЈЕР: Кад бих сликао, можда. Али ја описујем.
МАРТИНА: Па то је иста врста поштовања.
ПЈЕР: Хоћеш да се упустим и у сликање?
МАРТИНА: Нећу. Хоћу љубавно писмо!

ПЈЕР: „Мартин, драга моја Мартин ...”

МАРТИНА: „Моја нежна Мартин.”

ПЈЕР: „Сунце ме неће демантовати. Лепо је живети крај тебе ...”
Ништа не кажеш?

МАРТИНА: Ништа не кажем. Настави.

ПЈЕР: Је ли боље?

МАРТИНА: Настави.

ПЈЕР: „Пре тебе, упознао сам поларну хладноћу. Живот без тебе, то је био ледени брег и остало. Треба рећи да сам наишао на „искварене” људе. Другови с посла, једна девојка која је била везана за мене и која је у мени видела појас за спасавање. А онда си ти дошла. Као путнички брод што плови по мору, величанствен или величанствена ...” Немаш шта да изјавиш?

МАРТИНА: Настави.

ПЈЕР: Више бих волео да чујем твоје мишљење.

МАРТИНА: То је једна доста умерена поетска грозница.

ПЈЕР: Ипак, може да прође? Могу да наставим.

МАРТИНА: Настави.

ПЈЕР: „Има, исто тако, у животу, тренутака када велике беле лађе спасавају бродоломнике ...” Гледаш ме чудно ...

МАРТИНА: Уопште не. То је ... интересантно.

ПЈЕР: Свиђа ми се та велика бела лађа. „Шта бих ја без тебе, бели мој галионе?” Дакле?

МАРТИНА: То је оно што се зове поређење с бродовима.

ПЈЕР: Не допада ти се?

МАРТИНА: Можда је вредно тебе, али није вредно мене.

ПЈЕР: Али ти ме тераш да пишем под притиском бајонета. Чак би и Ле Клезио у таквој ситуацији зарипао.

МАРТИНА: Дај ми фломастер! Видећеш шта ми треба написати!

ПЈЕР: Нећу!

МАРТИНА: Пустите тај фломастер!

ПЈЕР *бори се на тренућак с Мартином*: Нећеш ваљда сама себи да пишеш!

МАРТИНА: Морам. Патиш од импотенције у писању љубавног писма. Смири се. Седи, лежи. Можеш да ме гледаш. То ми не смета. Почнимо тако што ћемо поцепати твоје писмо. Узмемо други лист. Пишем! „Мартин, нежна, вољена Мартин. Заиста си лепа. Невероватно лепа. Заслепљујеш ме. Што те детаљније посматрам, то сам више малаксао, то ме више очараваш. Превој на твом образу... Један увојак се буни у твојој коси. Твоја нога која се савија и опружа. Опуштеност твоје руке ... Твоја лепота ме увек запањује. Кад год поверујем да сам је исцрпео или превише посећивао, она се изненада појави долазећи непознатим путевима. Она се обогаћује ткивом, она се мења према ономе што си одлучила да она треба да буде. Она је на твојој кожи, она је изван твоје коже. У твојим покретима. Ох! Волим благу облину твог стомака. И твој глас, твој смех. Твој кликтај, тако резак, тако нежан, као песма птице из које речи само клизе. Кад затворим очи, ја видим и разумем сва та чуда. У мозаику.” Шта мислиш?

ПЈЕР: Боље од мене, да.
МАРТИНА: Само мало.
ПЈЕР: Питам се, зато, да ли то ти ипак треба да кажеш.
МАРТИНА: После пет година фрустрација, потпуно имам право. А онда, ти си тај који ми пише. Ја сам само медијум.
ПЈЕР: То је лепо, али није тачно, донекле.
МАРТИНА: Шта ту има нетачног?
ПЈЕР: Јеси ли ти невероватно лепа?
МАРТИНА: Лепа сам, зар нисам?
ПЈЕР: Јеси. Али „невероватно”, то ми се чини мало превише. То није невероватно, зато што ја верујем у твоју лепоту.
МАРТИНА: У писмима човек помало претерује. Јесам ли ја мало претерала? Читала сам ти мисли. Утолико горе ако не умеш да читаш своје мисли. Ти, ти и сам кажеш, без подсмевања, како је наша љубав „апсолутно изузетна”.
ПЈЕР: Да, али при томе, ја сам говорио о нама двома. Ја сам поделио те комплименте. У твом писму, све је о теби. Ја се више не рачунам.
МАРТИНА: Али моје писмо говори само о теби, о ономе што осећаш према мени. Узми, потпиши га!
ПЈЕР: Потписаћу га сутра.
МАРТИНА: Хоћу га одмах.
ПЈЕР: Не. Сутра. Пошту не разносе ноћу. Хајдемо на спавање.
МАРТИНА: Сутра ћу добити писмо. Хвала.
ПЈЕР: Немој ми захваљивати. Спавајмо.
МАРТИНА: То писмо, баш је добро ... Али ми то није довољно. Оно чини да желим још писама!
ПЈЕР: Хоћеш да опет почнем?
МАРТИНА: Да, да ми поново напишеш исто такво.
ПЈЕР: Хоћеш да ти пишем у твом стилу?
МАРТИНА: Не. Да ти будеш аутор онога што ја себи пишем.
ПЈЕР: Нећеш да наставиш ...
МАРТИНА: Друго писмо „а ла драгој и лепој Мартини”.
ПЈЕР: Приписуј себи само квалитете које заиста поседујеш. Иначе, треба да живимо с измишљеним врлинама. Ја, ја изнад свега волим оно што други узимају за недостатке.
МАРТИНА: Хоћу да пишем себи. Пет, шест, десет писама вечерас!
ПЈЕР: Воли себе с умереношћу, преклињем те.
МАРТИНА: Ти си тај који ме воли, ти си тај који ми пише. Преузимам све на тебе, сва та ненаписана писма.
ПЈЕР: Никада мени ниси рекла то што сама себи кажеш.
МАРТИНА: Зато што је мушкарац увек више узбуђен од жене.
ПЈЕР: Није ли то управо супротно?
МАРТИНА: Ви сте ти који владате речима и ви сте ти који пишете најлепша писма!
ПЈЕР: Такво мишљење никада нисам чуо.
МАРТИНА: Жене пишу најлепше интимне дневнике, захваљујући својој скромности.

ПЈЕР: Онда пиши с мушком нескромношћу, зато што не желиш да спаваш.

МАРТИНА: „Мартин, нежна, вољена Мартин. Као неки сликар, ти мењаш конфигурацију ствари. Ако станеш поред неког сата, тај сат постане леп. Чим се појавиш, чиније, вазе, букети, прозори, фотеље, престају да буду малограђански и постају племенити предмети. Одлазиш и све нестаје.”

ПЈЕР: Уопште не осећам шта тиме хоћеш да кажеш.

МАРТИНА: „Хаљине те не улепшавају. Ти, ти њих улепшаваш. И све речи које одзвањају у ваздуху и мењају климу просторије. Ти си сунце које зауставља циклус годишњих доба.”

ПЈЕР: Да не идеш предалеко, сигурна си?

МАРТИНА: Да, тога се плашим. Али, шта мари? То је због тога да би ми рекао да ме волиш.

ПЈЕР: Ради шта год хоћеш, али пиши себи у тишини.

МАРТИНА: Требало би да ја... да ми *иш* пишеш о мојој лепоти.

ПЈЕР: Али ти, управо сам то урадио.

МАРТИНА: Такође очекујем и једно писмо о мојој одважности. Једно о мојој оданости. Једно о мом сећању. Једно о мојој верности. Једно о мојој скромности. Онда опет једно о мојој страсти према великим стварима.

ПЈЕР: Каква страст за великим стварима?

МАРТИНА: То је страст која још није рођена. Али доћи ће она. Ниси је видео како стиже? Ниси видео како она ври у мени ових последњих година?

ПЈЕР: Ништа нисам видео. А твоја одважност? Где је ти видиш? Свагда се плашиш.

МАРТИНА: Бар сам имала храбрости да живим без љубавних писама.

ПЈЕР: А ја сам имао храбрости да читам сва љубавна писма која си ми послала.

МАРТИНА: Написаћу себи ... ти ћеш ми написати једно писмо о мојој култури, па онда о мојим љутњама, и о мом смеху, и о мом дару за плакање, и мом осећању пријатељства ... Учинићу ... учинићеш ... ја-ти, ја-ти, ево ауторе. Ја у твојој служби, за мене.

ПЈЕР: Ја-ти. То ће бити писма од мене-тебе. Ја-ти их имам имаш још много других?

МАРТИНА: Треба, вечерас, компензовати петогодишњу апстиненцију. Колико је то закашњење!

ПЈЕР: Проведи ноћ пишући, Мартин. Ја ћу спавати ту близу. Сва ћу потписати сутра.

МАРТИНА: Сутра ћу добити сва писма?

ПЈЕР: Сва. Сва потписана мојом руком.

МАРТИНА: Не треба да измениш ни реч.

ПЈЕР: Прихватићу сваку реч.

МАРТИНА: Хвала ти, Пјер. У колико сати ћу добити своју пошту?

ПЈЕР: Ако дух који их пише заврши у зору, имаћеш их кад се пробудиш. Лаку ноћ.

МАРТИНА: Лаку ноћ. (*Пјер излази.*) Шта ли ће ми написати? Хоће ли ме његова писма миловати без ласкања? (*Пише.*)

ЉУБАВНО ПИСМО 2

Лица: *Алин, Венсан*

Чује се звоно на вратима. Алина одлази да оћвори Венсану.

АЛИН: То сте ви? Ја сам вас већ заборавила.

ВЕНСАН: Али, знали сте да ћу доћи.

АЛИН: Јесам. Ја сам се, у међувремену, надала да сте се предоми-слили.

ВЕНСАН: То више не може да чека.

АЛИН: Ох! Није вам ваљда стало за један дан.

ВЕНСАН: Требало је да то већ обавим. Сувише сам чекао.

АЛИН: Ви знате да ће то да кошта.

ВЕНСАН: Знам. Две стотине франака. Ево их.

(*Пружа новчаницу и маше њом. Она је узима.*)

АЛИН: Добро. Почињемо. Седите. Узимам оловку.

ВЕНСАН: Скупо је. Треба да буде јако, јако добро.

АЛИН: Биће јако, јако добро. Знате да сам објавила два романа. Умем да пишем.

ВЕНСАН: Знам. Биле су то добре књиге. Тако ми кажу.

АЛИН: Да, биле су то добре књиге, али не полази ми за руком да објавим свој трећи роман! То што мене данас тражите, то никада нисам радила.

ВЕНСАН: То ће за вас бити лако. Док је за мене...

АЛИН: Значи, ви хоћете да вам ја напишем љубавно писмо жени коју волите.

ВЕНСАН: Да. Тако је.

АЛИН: Хоћете да ја играм улогу јавног писца?

ВЕНСАН: Умем ја да пишем, али не то. То је сувише деликатно.

АЛИН: Ако јој напишете „Ја вас волим” то ће бити довољно ... : „Ја вас волим”, то треба увек да причињава радост.

ВЕНСАН: Не. Ја бих хтео једно право писмо, с фразама, глаголима, придевима, прироцима, и с таквим сличним стварима.

АЛИН: Ви апсолутно не можете сами да га напишете?

ВЕНСАН: Ма, не. То је једна особа, како да кажем, мало компликована. Када бих ја написао писмо, ја бих рекао ствари које не треба рећи. С грешкама.

АЛИН: Добро ... Пре него што почнем да пишем, волела бих да ми мало испричате о њој, и о осећањима која вас спајају.

ВЕНСАН: Важи. Ја, ја сам ... луд сам за њом. Ето, боље вам не умем рећи. Луд сам за њом.

АЛИН: Да. Да ли је она истих година као и ви? Да ли је она из исте друштвене средине?

ВЕНСАН: Требало би да има година колико и ја. Ту негде. Не знам колико има година, али ... Колико ми ви дајете година?

АЛИН: Око тридесет.

ВЕНСАН: Тридесет две, имам. Изгледам млађи, знам. Она, она делује као да има тридесет. Коју више, коју мање.

АЛИН: А друштвена средина?

ВЕНСАН: Друштвена средина, то је оно: којим се послом бавиш?

АЛИН: Тако некако. Ви сте, ви сте радник?

ВЕНСАН: Више мајстор. Бравар. Имам осигурање као занатлија.

АЛИН: А она, да ли она припада радничкој породици или грађанској?

ВЕНСАН: Више грађанској. Никада је нисам видео с радницима.

АЛИН: А шта она ради?

ВЕНСАН: Она је секретарица.

АЛИН: У ком предузећу?

ВЕНСАН: У картонажи *Бабел*.

АЛИН: Она би могла да буде и радничког и грађанског порекла. Секретарице потичу из веома разних средина.

ВЕНСАН: Да, али она је секретарица директора.

АЛИН: Како се облачи?

ВЕНСАН: Има сукњу, блузу, све што је потребно.

АЛИН: Да, али ког стила? Шик, са шареним материјалима или строга елеганција? Или једноставна, са лаким хаљинама какве се купују на пијаци?

ВЕНСАН: Како да вам кажем? Шик ... Она је врло шик. Са неким потпуно плавим детаљима. Обожава плаву боју.

АЛИН: Да ли је то елегантна плава или лежерна?

ВЕНСАН: Елегантна, елегантна. Али и лежерна.

АЛИН: Она се шминка?

ВЕНСАН: Мало. Или много. Никада јој се не види ниједна бубуљица.

АЛИН: Ставља руж на усне? Црвен као крв, или руж који вуче на браон?

ВЕНСАН: Овај ... не бих вам умео рећи. Одлично је нашминкана, као оне жене на телевизији. Упадљива је!

АЛИН: Да ли је то жена као из неког часописа? Или као на улици? Хоћу да кажем: као најлепше жене какве се виђају на улици?

ВЕНСАН: Ах ... Могла би да позира за неки часопис ... Помало као принцеза, хоћете рећи?

АЛИН: Тако је. Да.

ВЕНСАН: Има у себи нешто од принцезе, али не знам да ли би се круна држала. Има кратку косу.

АЛИН: Другим речима, то је жена која улива поштовање. Није девојка каквој човек пожели да зазвжди док пролази?

ВЕНСАН: Ох, треба наћи начин како јој зазвждати, а да она то не узме за зло, претпостављам.

АЛИН: Сматрате да она није из неког окружења које се много разликује од вашег?

ВЕНСАН: Није ... Јесте ... То вам је једна велика дама. Кад прође поред вас, она вас обавије облаком парфема. Сав тај парфем, мене бар, плаши. Ја не умем да разговарам с напарфимисаном женом.

АЛИН: А свиђа вам се, тај парфем?

ВЕНСАН: Да, да, свог ме ошамути.

АЛИН: То је неки јак парфем, или је помало дискретан?

ВЕНСАН: Ех ... Мало је јак, али је ипак дискретан.

АЛИН: А други људи, који нису заљубљени у њу, они који раде са њом, они је прихватају као обичну дактилографкињу, или некога ко је отмен, различит?

ВЕНСАН: Јако отмен. Она је много лепша од директорове жене.

АЛИН: Како се мени чини, она мање-више припада буржоазији?

ВЕНСАН: Хмм ... Није згодно ... Она помало подсећа на вас. Има лак на ноктима. Али, боља је од вас. Немојте се љутити! Боља је од вас. Мало боља.

АЛИН: Баш ме брига, да ли је боља од мене или није! Волела бих да о њој стекнем представу! Подсећа ли на Мадону или на Катрин Данев?

ВЕНСАН: Има помало од обе. И то боље.

АЛИН: Боља је? Од Мадоне или од Катрин Данев?

ВЕНСАН: Боља је од обе.

АЛИН: Она подсећа и на једну и на другу?

ВЕНСАН: Да. Још је боља.

АЛИН: Све ми је теже и теже да је замислим. Докле сте стигли с вашим односима?

ВЕНСАН: Луд сам за њом и не спавам ноћу.

АЛИН: То сте ми већ рекли. А шта она мисли о вама?

ВЕНСАН: О томе ништа не знам.

АЛИН: Мислите да јој се допадате мало, много?

ВЕНСАН: Како би ви то да ја знам? Никада ми није ни погледала.

АЛИН: Ах! Она и не зна да сте ви у њу заљубљени?

ВЕНСАН: Наравно да не зна. Иначе не бих од вас ни тражио да ми напишете то писмо.

АЛИН: Треба је са свиме упознати. Значи ви од мене тражите да напишем писмо са изјавом љубави.

ВЕНСАН: Потребно је да је то писмо заведе и да не може да ми одоли. Ето, због тога ја и не пишем сам то писмо...

АЛИН: Дођавола! Верујете да једна жена може да се заљуби у неког човека тако што једноставно прочита писмо које јој он пошаље?

ВЕНСАН: Да. Ако зна како да га напише.

АЛИН: То не могу да вам обећам. Можемо да пробамо. Али, ако се она не заљуби у вас, не треба мене кривити.

ВЕНСАН: Успећете. Имам поверења у вас.

АЛИН: Обећајте ми да ме нећете кривити ако та млада жена не одлучи да вас воли.

ВЕНСАН: Сигуран сам да ће ме волети ако јој напишете.

АЛИН: Ипак ми обећајте.

ВЕНСАН: Апсолутно не могу. Кривићу вас. Ви сте ми рекли да уме-те да пишете.

АЛИН: Наравно. Али, људи су слободни. Имају право да вас воле или да вас не воле.

ВЕНСАН: Немојте да компликујете ствар. Имам поверења у вас. Напишите ми то писмо и све ће испасти добро.

АЛИН: Добро. Хајде да почнемо да га састављамо. Али ... нисте ми довољно рекли. Опишите ми је, у неколико речи.

ВЕНСАН: Па већ сам вам је описао!

АЛИН: Нисте довољно. Она је плавуша, смеђа, риђа, крупна, ситна?

ВЕНСАН: Плавуша, са јако светлим праменовима. Она сигурно стално иде код фризера; сигурно му оставља пуно пара, али јој добро пристаје. Коса, ниједна друга жена у граду нема такву. Она је ситна, али је истовремено и висока. Није она висока, али не изгледа ситна, знате? Дође ми до носа. Жене не треба да су више од мушкараца.

АЛИН: Врло добро. Напредујемо. Најзад сте конкретни. Наставите. Шта вам се допада код ње?

ВЕНСАН: Управо сам вам рекао: њени плави праменови.

АЛИН: Ништа друго сем тога?

ВЕНСАН: Њене очи! Има јако лепе очи.

АЛИН: Које су боје?

ВЕНСАН: Плаве, или зелене. Нисам имао много прилике да их загледам.

АЛИН: Ипак сте их видели.

ВЕНСАН: Оне су ... јако прозрочне. Баш тако: прозрочне.

АЛИН: Допадају вам се њене очи, њена коса. Али због чега вам се она допада? Због чега је ви више волите од десетина других жена које сусрећете кад идете да постављате те ваше браве?

ВЕНСАН: Зато што ме друге не ометају. Код других, ја монтирам браве без проблема. Док, међутим, поред ње ја своје браве постављам накриво.

АЛИН: Она ништа није приметила?

ВЕНСАН: Није, ништа није видела. Скинуо сам браву па сам је поставио исправно.

АЛИН: Ипак не можемо да јој пишемо да је волите зато што ваше браве постављате накриво.

ВЕНСАН: Не знам.

АЛИН: Она значи има главу, две руке, две ноге. То је скоро све што сте приметили...

ВЕНСАН: Ви ме не слушате. Све сам вам рекао.

АЛИН: Ја сматрам да сте ми описали једну невидљиву жену. Ако јој напишете: не знам због чега сте лепи и не знам због чега вас волим, пропашћете.

ВЕНСАН: Нећу ја пропасти, ви ћете пропасти. Ја сам добио моју диплому за бравара, а ви сте списатељица. Од вас зависи да се не пропадне. Сваком свој занат.

АЛИН: Смирите се. Треба да схватите да, ја, ја нисам заљубљена у ваш спој између Мадоне и Катрин Данев. Треба да ми помогнете. Осетила сам донекле ваша осећања али, ту даму, ја је не видим. Уопште.

ВЕНСАН: Већ вам читав сат причам каква је.

АЛИН: Уопште није тако! Нејасно је! Рекло би се да је то слика снимљена у тренутку кад се неко оклизне на кору од банане!

ВЕНСАН: Умирите се, госпођице Алин!

АЛИН: Не зовите ме „госпођица Алин“! Или „Алин“ или „госпођице“. Али не обоје.

ВЕНСАН: Ви мене можете да зовете „господин Венсан“.

АЛИН: Не. Ословљавајмо се са „Венсан“ и „Алин“. И кренимо даље. Учините још један напор. Она држи прекрштене ноге док седи? Добро... Опишите ми како изгледа кад прекрсти ноге за својим радним столом.

ВЕНСАН: Чујте... Та девојка, за мене, она је једна богиња. Она је као статуа без јавног парка, али одевена, нага одевена жена. Ето.

АЛИН: Оно што цените код ње, то су њени облици. Она је једна добро избалансирана жена, што би се рекло.

ВЕНСАН: То не бих могао да знам. Никада је нисам видео у купаћем костиму.

АЛИН: Али, она вас узбуђује? То је девојка која има облине, није оно што мушкарци кажу: равна као даска?

ВЕНСАН: Али ја ништа не знам! Рекао сам да када бисте је поставили усред неке фонтане, поред статуе неке богиње, нико не би могао да каже која је статуа а која жена.

АЛИН: Зато што има облик статуе, скулпторске облине?

ВЕНСАН: Ма, не. Она је као богиња из школских уџбеника. Схватате!

АЛИН: Да. Сад схватам. Схватам ... Писаћемо једној идеалној жени.

ВЕНСАН: Идеална. Ето речи коју сам покушавао да нађем. Зашто толико причате пре него што пронађете праву реч? Има само да напишете писмо?

АЛИН: Написаћу га. Али како она живи? Станује са породицом, с неком пријатељицом, с неким човеком? Можда је удата? Проверили сте?

ВЕНСАН: Нисам. Како да ја то проверим?

АЛИН: Проверили сте да ли носи бурму?

ВЕНСАН: Нисам. Зашто?

АЛИН: Знали бисте да ли је удата или не.

ВЕНСАН: Ја не правим разлику између прстена и бурме.

АЛИН: Да ли јој се у њеној канцеларији обраћају са „госпођо“ или са „госпођице“?

ВЕНСАН: Кажу јој: Софи.

АЛИН: А да одложимо писање овог писма за касније, Венсан? Распитајте се више и биће лакше.

ВЕНСАН: Сада треба да напишете то писмо. Дао сам вам паре.

АЛИН: Могу да вам их вратим.

ВЕНСАН: Немојте да врdate. Плашите се да не умете да напишете писмо.

АЛИН: Венсан, само зато што се донекле познајемо, зато што станујете у истој улици, зато што свако јутро кажемо једно другом „добар дан“, ја сам прихватила да обавим тај посао. То је да бих вам учинила услугу. То није због пара.

ВЕНСАН: Али ви сте их узели, госпођице Алин.

АЛИН: Молим вас, зовите ме „Алин“.

ВЕНСАН: Алин, ви сте узели паре. Ја хоћу писмо.

АЛИН: Моментално, имам проблема како да се провучем до краја овог месеца. Одговарају ми, тих ваших две стотине франака. Али могу да вам их вратим.

ВЕНСАН: Задржите их, и пишите.

АЛИН: Реците ми, да ли та Софи живи с неким човеком или је сама.

ВЕНСАН: На вама је да будете довољно снажни како би то прошло и у једном и у другом случају. Платио сам вам, а ви бисте да ја обавим читав посао!

АЛИН: Ипак су мање шансе да то прође ако она воли неког другог човека.

ВЕНСАН: Не ако јој напишете једно лепо писмо.

АЛИН: Ви чак не знате да ли она воли музику, биоскоп, књиге, спорт, играње, породицу, децу, кола, да ли игра карте?

ВЕНСАН: Не. Не видим да вам је потребно да све то знате.

АЛИН: Било би ми веома корисно. Жене су различите.

ВЕНСАН: Не баш толико. Пошто вам не иде од руке, можда имате неко љубавно писмо у фиоци. Можда би то могло да послужи. Можда би требало само променити неколико речи.

АЛИН: Свакако не. То су врло лична писма. Не пише се једној спитељици као што се пише једној секретарици.

ВЕНСАН: Ви се заиста плашите да не умете то да урадите!

АЛИН: Ја се убих понављајући вам да немам довољно елемената!

ВЕНСАН: С оним што сам вам рекао, могли бисте да напишете читаву књигу.

АЛИН: Једну књигу можда, али не и једно писмо.

ВЕНСАН: Па добро, напишите јој књигу.

АЛИН: Доста смо причали. Починем. Како се зове?

ВЕНСАН: Софи. Десет пута сам вам рекао.

АЛИН: Софи, како?

ВЕНСАН: Не знам. Софи, зар вам то није довољно?

АЛИН: То је да би се написало на коверти.

ВЕНСАН: Ја ћу обавити свој део посла. Однећу писмо кад будем носио рачун. Неће бити грешке.

АЛИН: Верујете да је паметно да јој предате своје љубавно писмо заједно са рачуном?

ВЕНСАН: У праву сте. Нећу их ставити у исту коверту.

АЛИН: Добро. Пишем: „Софи...” Шта ви тачно очекујете? Желите да је позовете на неко пиће, желите да је поведете на игранку, или да је поведете у биоскоп?

ВЕНСАН: Све то.

АЛИН: То је да бисте се упознали или да јој већ нешто предложите? Рачунате да излазите с њом или да се ожените?

ВЕНСАН: Све то.

АЛИН: Сањате да се ожените њоме?

ВЕНСАН: Да, да... Али немојте да направите неко писмо које ће превише да је омађија. Не треба да она пожели да са мном има децу кад прочита писмо. То би било пребрзо. Све у своје време. За сада, она треба да ми одговори: „Венсан, ја вас волим.” Ништа више.

АЛИН: Не очекујте такво чудо.

ВЕНСАН: Па ви умете да пишете, умете или не умете?

АЛИН: Циљ вашег писма је да она прихвати да се сусретне с вама? Слажете се?

ВЕНСАН: Наравно.

АЛИН: Значи, треба завршити текст с предлогом да се састанете у неком кафеу. Је ли тако?

ВЕНСАН: Тачно тако. Она ће ми се придружити у неком кафеу и шапутаће ми на ухо: „Венсан, ја вас волим.”

АЛИН: Гарантујем вам само први део операције. После тога биће на вама да одиграте. Настављамо. „Софи. Један човек је заљубљен у вас, до сржи. Не усуђује се да вам то каже. Он вас воли. Он само мисли на вас.” То вам одговара?

ВЕНСАН: Који је тај човек који је заљубљен у њу?

АЛИН: Па то сте ви. Чекајте. Објаснићу.

ВЕНСАН: Не, не. Ништа се не разуме. То ми преуредите.

АЛИН: Како хоћете. „Софи. Заљубљен сам у вас до сржи. Не усуђујем се да вам то кажем. Ја вас волим. Само мислим на вас. Немам сна.” У реду?

ВЕНСАН: У реду, у реду, осим „сржи”.

АЛИН *игражи речи*: „Ви ме познајете. Волим лепе предмете, лепе ствари, лепе браве. Лепоту најлепших брава пронашао сам у вама ...” Да није сувише смело упоредити је с бравом?

ВЕНСАН: Није, то је јако добро. То је оно што је најбоље у вашем писму, за сада.

АЛИН: „Ви сте земаљска слика савршенства, а...”

ВЕНСАН: „... а ја се у то разумем”.

АЛИН: „Ви сте земаљска слика савршенства а ја се у то разумем. Нисте ни сувише високи ни сувише ситни, ни сувише мршави ни сувише дебели. Савршени сте.” У реду?

ВЕНСАН: Врло добро. Исто тако јој кажите да је лепа као цвет. Увек треба рећи такву неку ствар.

АЛИН: Е баш није, није врло добро! Звучи идиотски! Само причам глупости, шалим се! Ништа не иде. То је ваша грешка. Нисте учинили да се заљубим у Софи. Требало је да сматрам да је лепа, да је видим као што вас видим! Идите, вратите се кући. Идите, пре него што почнем да плачем!

ВЕНСАН: Ја вас заиста не разумем. Савршено сам вам описао Софи, и сада, када сте започели једно лепо писмо, ви се заустављате. Не чуди ме што се никада нисам заљубио у вас.

АЛИН: Венсан, све се одлаже. Написаћемо писмо кроз два дана. Биће још времена.

ВЕНСАН: Кроз два дана, ја не могу. Али наставите. Јако је лепо.

АЛИН: Али не. Причала сам глупости.

ВЕНСАН: Не умањујте своје заслуге. Наставите.

АЛИН: Али зашто нисте у стању да још нешто кажете? Ви сте је видели само једном, ту девојку? Никада је нисте пратили на улици?

ВЕНСАН: Наравно да сам је пратио. Једнога дана, у шест сати увече. Није ме видела!

АЛИН: И сад ми тек то кажете? Шта сте сазнали?

ВЕНСАН: Изашла је из своје канцеларије. Кренула је улицом Бизо. Скренула је у улицу Феликс Фор, а онда...

АЛИН: Скратите!

ВЕНСАН: Ушла је у самоуслугу.

АЛИН: Како хода? Брзо? Да ли се њише?

ВЕНСАН: Држи ташну у десној руци.

АЛИН: Шта је радила у самоуслуги?

ВЕНСАН: Куповала.

АЛИН: Шта је купила?

ВЕНСАН: Супу у кесици.

АЛИН: И то је све?

ВЕНСАН: То је све.

АЛИН: А затим?

ВЕНСАН: А онда сам је изгубио из вида. Било је пуно света.

АЛИН: Да ли је то све што имате да ми кажете?

ВЕНСАН: Да је нисам пратио, не бих знао да једе супу из кесице.

АЛИН: И ви хоћете да јој у писму причам о супи из кесице? Нисте знали да је гледате. Ви је не волите истински.

ВЕНСАН: Али ја ноћу не спавам.

АЛИН: Кад треба да јој однесете ваш рачун?

ВЕНСАН: Сутра. Сутра ујутро.

АЛИН: Идите сутра, с вашим рачуном, да је видите. Ако се не заљуби у вас читајући ваш рачун, вратите се опет. Имаћете свежије утиске и моћи ћу боље да јој пишем.

ВЕНСАН: Одавде не излазим без писма.

АЛИН: Али шта хоћете да јој кажем? Како је она жена — одевена нага?

ВЕНСАН: Ипак је много лакше написати једно писмо него монтирати браву. Је л' умете да монтирате, ви?

АЛИН: Венсан, ви ништа нећете да разумете. Да бисте дирнули једну жену, треба јој рећи тачно оно што она очекује или оно што не очекује. Али не било шта.

ВЕНСАН: Одбијате да ми помогнете?

АЛИН: Не...

ВЕНСАН: Хајдете. Пожурите. Нећу да целу ноћ проведем на томе.

АЛИН: Настављам тамо где сам је оставила... И сањам уместо вас. „Како успевате да сте толико лепа? Стално видим вашу црну косу како се преда мном њише.”

ВЕНСАН: Али она нема црну косу!

АЛИН: Пардон. Ја имам црну косу. Она има плаве праменове. Извините. „Стално видим вашу плаву косу како се преда мном њише. С'ам сам. А и ви сте сами. Волео бих да мало прошетам са вама. Да видимо да ли волимо исте ствари, ако нам се то свиди, да видимо да ли се може удвоје лакше подносити живот кад је тежак.” Дакле?

ВЕНСАН: То је сјајно. Видите, кад хоћете...

АЛИН: Чим се будемо видели, рећи ћете ми шта радите, да ли и даље пишете романе...

ВЕНСАН: Али она не пише романе.

АЛИН: Извините. Побркала сам. „Рећи ћете ми шта радите кад ни сте у картонажи. Вечерас ћу бити, у 18 часова, у „Кафеу код поште”. Тамо ћу вас чекати. Немојте ме оставити самог уз чашу воћног сока.”

ВЕНСАН: Воћни сок, па...

АЛИН: То је да покажете како сте озбиљан човек.

ВЕНСАН: Ааа! Добро.

АЛИН: „Једино злато које ми нешто значи, то је злато ваше косе.” И ви потпишите.

ВЕНСАН: Феноменално. Нисам могао ни да замислим да човек све то може да каже једној жени. Недостаје му лепота цвета...

АЛИН: А ви додајте, ако хоћете. Ја више не могу. Узмите. Потпишите. Или препишите.

ВЕНСАН: Хвала. Стварно је изванредно... Само, ваше писмо, оно може да прође само код Софи. Неку другу жену ваше писмо не би завело.

АЛИН: Очигледно. Ви сте хтели да се допаднете Софи.

ВЕНСАН: Да, наравно. Али, ако то не упали, јер ви не гарантујете резултат, можда ће ми бити потребно још једно љубавно писмо.

АЛИН: Веровала сам да сте заљубљени у Софи, и само у њу.

ВЕНСАН: Наравно, наравно. Али, ако потрошим две стотине франака, онда писмо треба да ми дуго служи, да могу да се њиме поново послужим.

АЛИН: Ви хоћете да исто љубавно писмо пошаљете туцету жена у исто време, па да видите које ће вам одговорити? Је ли тако?

ВЕНСАН: Не, не... Само ми је потребно једно писмо које може да се препишује, у зависности од случаја.

АЛИН: А кажете да због Софи не можете да спавате!

ВЕНСАН: Па то је тачно! Направите ипак неколико измена...

АЛИН: Ви бисте неку врсту циркуларног љубавног писма.

ВЕНСАН: Ако се то тако може рећи, ако се то тако може рећи.

АЛИН: Слушајте, уморна сам. Због вас сам изгубила довољно времена. Написаћу вам још једно друго, врло кратко: „Госпођице, ја сам јако добар бравар, али ја сам истовремено и човек. То двоје, човек и бравар, стоје вам на располагању. Телефонирајте ми.” То је све.

ВЕНСАН: Па то је јако добро. Нема свих тих непотребних ствари, тих нежности које ничему не служе. За вас би се могло рећи да умете да пишете.

АЛИН: Држите. Узмите га.

ВЕНСАН: Хвала. Велико хвала. Кажем вам „довиђења”. Ако поново дођем, онда ће то бити због браве. Што се писања тиче, доста ми га је за читав живот. (*Излази, срећан.*) И — браво!

АЛИН *ише или декламује*: „Стално видим вашу црну косу како поиграва преда мном...”

ЉУБАВНО ПИСМО 3

Лица: Катрин, Франсоа

Сћан, који је очигледно сћан колекционара. Франсоа је иакође и продавац исама знаменијих људи.

ФРАНСОА *отвара, изненађен, улазна вратица*: Катрин, откуд...

КАТРИН *док улази*: Врати ми моје писмо!

ФРАНСОА: Шта то причаш?

КАТРИН: Врати ми моје писмо, и то брзо!

ФРАНСОА: О чему говориш?

КАТРИН: Не остајем дуже од десет секунди. Врати ми моје писмо, и ја одлазим.

ФРАНСОА: Катрин, има четири године како смо раздвојени. Можда пет година. И ти наједном дођеш, с пријатношћу полицијског функционера. И тражиш ми, не знам шта већ!

КАТРИН: Врло добро знаш о чему говорим. Написала сам ти једно писмо и хоћу да поново дође у мој посед.

ФРАНСОА: Које писмо! То је датирано најмање пре пет година! Како мислиш да се ја тога сећам?

КАТРИН: Изгубио си га? Уништио га?

ФРАНСОА: Седи. Попрочајмо мало.

КАТРИН: Дај ми нешто да попијем, а затим писмо.

ФРАНСОА: Објасни мало. (*Пружа јој неко иће.*) Узми.

КАТРИН *ије*: Сам си у стану?

ФРАНСОА: Наравно!

КАТРИН: Ако има нека девојка у твом кревету, избацићу је напоље!

ФРАНСОА: Можеш да претражиш све собе. Нема никога. Али, имајући у виду да је наша прича окончана већ више година, мислим да немаш право да извршиш претрес.

КАТРИН: Не бих могла да поднесем да нека друга жена спава поред мог писма.

ФРАНСОА: Подсети ме о каквом се писму ради. То је тако далеко!

КАТРИН: Ниси могао да заборавиш! Писала сам ти само једном у животу. Једно моје писмо, то је нешто, зар не?

ФРАНСОА: Само си ми једном писала? Ма не, пуно си ми писала.

КАТРИН: Гомиле дописница, цедуље, скоро недовршене. Али, једно љубавно писмо, од мене, једно право писмо, добио си само једно. Пронађи га и врати ми га!

ФРАНСОА: Не видим шта хоћеш да кажеш.

КАТРИН: Лажовчино! Ти си један организован човек, који сређује све, чува све. Сигурно знаш где се налази.

ФРАНСОА: Знаш, од онда сам примио многа писма. Ако сам сачувао твоје писмо, где бих га сврстао? Не сећам се. Требало би да све потражим. За то је потребно времена.

КАТРИН: Лицемеру! Трговац писмима знаменитих људи не може да пронађе писмо које је написала прослављена виолинисткиња. То је исто толико невероватно као неки филм Кишловског!

ФРАНСОА: Филмови Кишловског нису невероватни.

КАТРИН: Нисам дошла да причам о филмовима. Моје писмо!

ФРАНСОА: Ниси била славна виолинисткиња када си ми га написала. Јесам ли га сачувао? Свакако ћу потражити. Али за то ће ми бити потребна недеља дана.

КАТРИН: Ти ништа не губиш, ти све разврставаш. Познајем те!

ФРАНСОА: Како напредује, виолина?

КАТРИН: Да си мало у току збивања, требало би да знаш да иде јако добро. Налазим се између два концерта и две престонице. Сутра ујутро идем авионом и хоћу да кренем са писмом.

ФРАНСОА: Мени, ако ме питаш за новости, иде добро. Продаја писама знаменитих људи се одржава. Успео сам да подигнем цену једног Елијаровог писма на дванаест хиљада франака. Можда си чула да се прича о тој продаји?

КАТРИН: Нисам. Не интересују ме више твоји послови. И хтела бих да повучем последњи потез односећи то писмо.

ФРАНСОА: Немаш тридесет година а понашаш се као нека јунакиња од пре сто година, која узима натраг своја писма пошто је све готово, повезана црвеном врпцом. У данашње време, она се не враћају. И кад бих хтео да ти вратим твоје писмо, не бих могао да ставим врпцу. Написала си ми само једно!

КАТРИН: Пусти врпцу и дај писмо.

ФРАНСОА: Објасни ми. Откуд, наједном, та потреба за једним старим писмом?

КАТРИН: Немој то да називаш једним старим писмом!

ФРАНСОА: Ма да! Оно више ништа не би требало да значи. Ти и ја, ми се више не виђамо да се не бисмо гледали као два стара пса од фанса.

КАТРИН: Раставили смо се. Не мрзимо се.

ФРАНСОА: Нећу да те подсећам шта си рекла Жан Луу о мени!

КАТРИН: А ти, шта си то рекао Розалини о мени?

ФРАНСОА: То је било ради сагласја с тобом.

КАТРИН: Заврши са сагласјем! Врати ми моје писмо!

ФРАНСОА: Зашто ти се толико жури? Хоћеш да га наново читаш у авиону?

КАТРИН: Не, ми музичари нисмо много створени да пишемо. Све се обавља преко нота. Једном сам у животу писала. Више се не сећам шта сам написала. Само се сећам да је то било невероватно с моје стране. Љубав коју сам осећала према теби дала ми је крила, једну нову способност. Та способност никада ми се није поново вратила, сем можда једном. Хтела бих да га поново прочитам, да пронађем оно што ми је прозашло из главе оне вечери.

ФРАНСОА: Да ли би ти фотокопија вршила посао?

КАТРИН: Прикривени трговац! Добро те знам! Хоћеш да сачуваш оригинал како би га продао! Можда си већ и продао моје писмо!

ФРАНСОА: Нисам. Још увек ниси довољно позната. Ако га икада будем пронашао, оно ће можда имати неку вредност кроз десет година.

КАТРИН: Онда ћеш га чувати како би га дао на продају касније.

ФРАНСОА: Да, ван сваке сумње. Ако га пронађем. Изнећу те на продају као и неке људе политичаре, неке писце и неке сликаре који данас не вреде ни марјаша, али који ће касније имати сигурну вредност.

КАТРИН: Са киме би ме сврстао, у коју кошуљицу?

ФРАНСОА: Али ја не знам где сам те ставио! Можда с Депардјеом, Патриком Бесоном, Жилијет Бинош, с људима за које ћемо видети хоће ли проћи крај века.

КАТРИН: Копиле једно! Никада није ни требало да се заљубим у трговца писмима познатих личности. Ето с киме човек буде на крају! Ти људи теби никада нису ни писали љубавна писма.

ФРАНСОА: Писали су их другима, а ја сам дошао до њих.

КАТРИН: Теби не смета да продајеш нешто што припада само нама?

ФРАНСОА: За сада, ниси за продају! Писма Берлиоза, Шопена, Вагнера, продају се широм света и никога то не погађа. Ти, твоје писмо, када се буде продавало, то ван сумње неће бити објављено. Једна породица ће га предати другој. Бићеш урамљена у неком салону...

КАТРИН: То никада! Вратићеш ми га!

ФРАНСОА: То је поклон који си ми дала. С њим могу да располажем како хоћу!

КАТРИН: Не. Не можеш! То је моје писмо.

ФРАНСОА: Те вечери је требало да сама себи упутиш једно љубавно писмо. Још би га имала. Али, те вечери, једне априлске вечери, била си заљубљена у мене и дала си ми то писмо, дефинитивно.

КАТРИН: То је незаконито!

ФРАНСОА: Није. Једноставно, ја немам право да га објавим без твоје сагласности, али нисмо дотле дошли. То није ремек дело француске књижевности.

КАТРИН: Замало да јесте. Најбоље од онога што сам ја написала.

ФРАНСОА: Можда, али, као и остатак твојих литерарних активности, то се своди на потписивање чекова и две до три поштанске карте упућене твојим родитељима, ниси далеко догурала.

КАТРИН: Ако намераваш да га продаш, то је зато што оно није тако безвредно.

ФРАНСОА: Шта си написала? Више се не сећам.

КАТРИН: Да те волим, идиоте!

ФРАНСОА: Да, али како си то рекла? Да ли је то било у Верленовом стилу или у стилу графита? Више се не сећам.

КАТРИН: Не сећаш се ефекта које је оно имало на тебе?

ФРАНСОА: Да, помало. Био сам дирнут, чак запањен. Нисам веровао: ти си била та која је то написала!

КАТРИН: Видиш. Рекао си да се ничега не сећаш, а врло добро се сећаш.

ФРАНСОА: Сећам се шока. Захваљујући твом присуству, стари духови се наново појављују. Јако стари фантоми...

КАТРИН: Врати ми га!

ФРАНСОА: Када га будем пронашао, ја ћу га чувати.

КАТРИН: А, не! Сутра увече имам концерт у Прагу. Хоћу да га пре тога имам.

ФРАНСОА: Требаће ми сатима да тражим. Пронаћи ћу га тек пошто се будеш вратила. Боље би било да одеш да се одмориш. У противном, Чесима ћеш лоше свирати!

КАТРИН: Потребно ми је то писмо, моментално!

ФРАНСОА: Због чега желиш то писмо? Више ничему не може да ти послужи.

КАТРИН: Тако, једна жеља. Довољно си ми говорио како сам каприциозна.

ФРАНСОА: Никада ти нисам рекао да си каприциозна. Увек сам те упоређивао с неким тврдоглавим дететом. Ниси поступала из каприца, већ из потреба које су ти се наметале, изненада.

КАТРИН: Потребно ми је то писмо.

ФРАНСОА: Мислим да наслућујем. Треба да одсвираш неко дело, нешто љубавно — Шуберт, Лист, тако неко — и ти мислиш да га нећеш добро одсвирати уколико не откријеш наново твоје стање заљубљености од пре пет година.

КАТРИН: Не. На крају, мало и то.

ФРАНСОА: То ми ласка, али можеш ти да одсвираш свој концерт без враћања у нашу прошлост. Прочитај неку Мисеову песму, који, без жеље да те увредим, пише боље од тебе, а ти ћеш бити у жељеном стању духа.

КАТРИН: Франсоа, пронаћи ми то писмо, или ћу све да разбијем!

ФРАНСОА: То писмо је моје и с њим ћу урадити оно што хоћу.

КАТРИН: Нећеш да га тражиш?

ФРАНСОА: Хоћеш још једну чашу?

КАТРИН: Попиј је уместо мене. Биће ти потребно. Сама ћу га потражити.

ФРАНСОА: КАТРИН, немој!

КАТРИН *ошвара и изручује фиоке*: Писма Анатола Франса, у ђубре! Једна песма Хенрија Џејмса, у ђубре један Шатобријанов рукопис, у ђубре! Једна дописница од Шопена, у ђубре, у ђубре, у ђубре! У ђубре!

ФРАНСОА *интервенише*: Стани! Преклињем те!

КАТРИН: Где је?

ФРАНСОА: Ништа не знам, али ћу га ја сам потражити.

КАТРИН: Не. Нећеш то брзо обавити. Усмери ме. Који део намештаја? На којој полици?

ФРАНСОА: Она, можда.

КАТРИН: Кључ, брзо! (*Франсоа брзо налази кључ. Она изражи, њењући се на један сћейеник.*) Ништа. Само неуспели цртежи.

ФРАНСОА *сјасавајући цртеже*: Неуспели! Матисови!

КАТРИН: Баш ме брига! Моје писмо није тамо!

ФРАНСОА: Ипак погледај и у другом делу ормана.

КАТРИН: Где то?

ФРАНСОА: Десни део.

КАТРИН: Да, можда. Где то?

ФРАНСОА: Горе, на крају полице.

КАТРИН: Ова фасцикла?

ФРАНСОА: Да. Сива фасцикла.

КАТРИН: Ево је. Огромна је.

ФРАНСОА: Скини је. Нисам сигуран да је тамо твоје писмо. Али ће мо погледати.

КАТРИН *силази*: „Лион, 10 август, 1983”. Није. Ниси то ти. У том тренутку те нисам познавала.

ФРАНСОА: Дај ми ту фасциклу. Сам ћу потражити.

КАТРИН: Не. Немам поверења. Могао би да од мене сакријеш писмо.

ФРАНСОА: Како хоћеш, али сати ће ти бити потребни.

КАТРИН: Утолико горе. Чеси ће слушати једну уморну виолинист-кињу. Свираћу брже, како бих раније отишла на спавање.

ФРАНСОА: Тучеш рекорде у индискрецији. Та писма те се уопште не тичу. Осим твога, ако постоји.

КАТРИН: Утолико горе по тебе. Моје писмо није било потребно чувати.

ФРАНСОА: Мени си га упутила. Оно је моје.

КАТРИН: Ја сам га написала.

ФРАНСОА: Да није било мене, ти га не би написала.

КАТРИН: То је питање које сам себи данас постављам: како је човек који се налази испред мене могао да ми пружи један дан надахнућа?

ФРАНСОА: Да ли је твоје писмо баш „генијално”, питам се.

КАТРИН: Верујем да се љубавна писма помало увежбавају као и тенис. Ваш партнер може да вас обавеже да одиграте велику игру, али таленат, то је оно што човек носи у себи. Није ствар у партнеру.

ФРАНСОА: То је управо оно што сам рекао: убудуће, сама себи шаљ њ своја љубавна писма.

КАТРИН: Данас сам једноставно испренија.

ФРАНСОА: И ја сам, и ја сам испренији. Врло је тужно бити испрени.

КАТРИН: Моје писмо! Ево мог писма!

ФРАНСОА: Нашла си га?

КАТРИН *чита*: „Какво осећање! Какво дрхтање! Понела ме је и сломила љубав коју осећам према теби. Имам жељу да твоје име извикујем на улици и, штавише, ја га извикујем!” Ја то написала, ја?

ФРАНСОА: Више не знам... Не треба да се стидиш. Баш је лепо.

КАТРИН: Није лоше, али се не сећам да сам ти писала ту врсту писма.

Мислила сам на сасвим другу ствар. Луђу, тајанственију, а и смешнију.

ФРАНСОА: Ако препознајеш своје писмо...

КАТРИН: То је скоро мој рукопис.

ФРАНСОА: ... Ти си ми га написала. Није баш сјајно, али је добро.

Коректно је написано.

КАТРИН: Разочарана сам. Мислила сам да сам ти направила лепши поклон.

ФРАНСОА: Сада га више не желиш? Остављаш ми га?

КАТРИН: Не. Узећу га. Оно је као нека фотографија на којој се човек више не може да препозна.

ФРАНСОА: И шта даље кажеш у свом писму?

КАТРИН *чита*: „Хоћеш ли да те љубим? Да те гризем? Изабери.”

Тако нешто никада нисам могла да ти напишем.

ФРАНСОА: То не личи на тебе, али ти си ми то написала.

КАТРИН: Али то нисам ја. Потпис подсећа на мој, али пише: „Силвијан”.

ФРАНСОА: Преварила си се?

КАТРИН: Јесам. Има скоро исти рукопис као мој.

ФРАНСОА: Силвијан... Тачно... Она је имала обичај да ми пише такве ствари. Оставила ме је, јер више не живи у Француској.

КАТРИН: Она крајње лоше пише, та твоја злоћа.

ФРАНСОА: Није тако лоше. Веровала си да је то твоје писмо.

КАТРИН: А сва та друга писма! Ти си ми често налазио замену.

ФРАНСОА: То је зато што нисам успевао да ти нађем замену, па сам те често замењивао.

КАТРИН: Све су оне много писале. Дobar си! Добити све те мале исповести усхићења, док ти, ти уопште не пишеш!

ФРАНСОА: Како би ти хтела да трговац оригиналним писмима пише писма? Он одмах пред собом има рукописе са исправкама свих генија света. И чим он помисли на писмо, он види каталoшки број, картонску или пластичну кошуљицу, цену! Никада нисам могао да напишем ни једно писмо, због тога.

КАТРИН: Да си ми писао, ја не бих тражила своје писмо.

ФРАНСОА: Још ћеш да ми га тражиш?

КАТРИН: Претурићу ти све ормане, али ћу га пронаћи!

ФРАНСОА: Мисли на чешке љубитеље музике.

КАТРИН: Одложићу концерт. Моје писмо, Франсоа!

ФРАНСОА: Погледај овај регистар. Има доста шансе да је ту разврстано.

КАТРИН *чита*: „Мој Франсоа, светлост се гаси кад ти одеш. Светлост се пали кад доћеш.” Ко ти је написао те неприкладна упоређења?

ФРАНСОА: Више не знам. Како би ти да знам?

КАТРИН: Потписано је: „твоја Изабела која луди за тобом”. Лудача! Имао си авантуре с лудачама!

ФРАНСОА: Нисам. Мало је писала шапаво, и то је све. Сјајно је говорила, мислим.

КАТРИН: „Наелектрисао си ме. Буди паметан. Одлепићу.” Реци ми, ти сакупљаш идиоткиње!

ФРАНСОА: Дај ми тај регистар. Да ли ја претурам по твојим стварима?

КАТРИН: Откад сам те напустила, ти си се вуцарао с оним шљамом.

ФРАНСОА: То је било зато да бих те заборавио. Али те девојке нису биле „лудаче”. Слале су ми изразе љубави, јер то је један ритуал. Али њихова љубав није била само на папиру.

КАТРИН: Имао си везу са свим тим девојкама?

ФРАНСОА: Да. Скоро са свим. Осим оних с којима је све прошло само кроз мисли, скоро без виђења.

КАТРИН: А ова, која је ова? „Јецаци. Срећа. Јецаци. Сласт. Јецаци. Влага. Јецаци. Бледило. Јецаци. Страст.” Она штеди на глаголима и додацима.

ФРАНСОА: Више се не сећам.

КАТРИН: Читам овде нешто као „Ивет”.

ФРАНСОА: Не. Не видим.

КАТРИН: Врло добро ти видиш. Не заборавља се жена која не користи глаголе.

ФРАНСОА: Она је новинарка. У њеним новинама, она пише сладуњава, с пуно придева. Како би то компензовала, она својим љубавницима пише паскаловским стилем. Чудна девојка.

КАТРИН: Девојка те интересује или њено писмо?

ФРАНСОА: Више не знам. Али јој је писмо забавно.

КАТРИН: По којој ћеш га цени понудити за продају?

ФРАНСОА: Не знам. Изнећу га на тржиште истовремено са твојим, јер ваш углед ће мало порастати.

КАТРИН: Преваранте!

ФРАНСОА: Поцепаћу га, ако хоћеш. Дај...

КАТРИН: Не. Треба да зарадиш за живот. Сви ударци су дозвољени!

ФРАНСОА: Затвори тај регистар. Не волим да о томе причам с тобом.

КАТРИН: Али, моје писмо је можда ту!

ФРАНСОА: Не верујем. Нашла би га.

КАТРИН: Чудно, ово писмо. „Прекјуче сам пронашла на зидинама једну лепу пругасту мачку, коју су одвратне свиње оставиле у води и на хладноћи с три мачета. Све сам их ставила у сукњу. Збогом, господине. Ако ми пошаљете једно писмо, с малим испресованим цветом у њему, будите сигурни да ћу бити више него задовољна.” Имаш неке чудне љубавнице!

ФРАНСОА: Ма шта причаш? Дај да погледам.

КАТРИН: Осушен цвет! То је љубазно, али мало демодје, зар не?

ФРАНСОА: Али то је писмо које је написала Колет!

КАТРИН: Тај имбецил се звала Колет.

ФРАНСОА: Она велика Колет, ауторка *Клодине*! То је писмо из 1906., које сам купио и које сам свуда тражио.

КАТРИН: И она је била шашава, као и све твоје љубавнице.

ФРАНСОА: Престани с тим „мојим љубавницама”! Сутра ћу све претражити, па ћу те позвати у Праг да ти прочитам твоје писмо.

КАТРИН: Одмах да си га пронашао. Хоћу да видим да га ниси уништио.

ФРАНСОА: Јеси ли се ти на секунду упитала шта ћу ја сутра да радим?

КАТРИН: Нисам. Али те то не спречава да ми кажеш.

ФРАНСОА: Устајем у шест сати изјутра како бих постао власник једне колекције. После, испоручујем штампару један каталог који треба ноћас да довршим, а ти ме спречаваш да га довршим. Према томе, под тим условима, твоје писмо, ма како било генијално, може да сачека!

КАТРИН: Врло добро! Улазим у твоју другу собу и све изврћем (*Брзо устјане, излази. Чује се како удара у неки орман и говори сјоља.*) Отвори ми овај плакар или ћу да га разбијем!

ФРАНСОА *враћа Катрин у собу*: Немој ништа да ломиш. Знам где је.

КАТРИН: Сад си се сетио. Требало ти је времена.

ФРАНСОА: Можда се варам, али ми се чини да... Толико си ме напала...

КАТРИН: Где је?

ФРАНСОА: Извуци прву фиоку ове комодe. Да. Дај ми ту кошуљицу. Хвала. Чини ми се да сам је ставио у оно што зовем мојим трезором. Ту су Одиберти, Мишима, Арагон, Бретон, Аполинер, Фере, Неруда, Дарел и ти.

КАТРИН: Не, нисам ту.

ФРАНСОА: Јеси. Ево га.

КАТРИН: Ево га...

ФРАНСОА: Можеш да га прочиташ. Сигурна си да је то твоје писмо?

КАТРИН: Не усуђујем се. Јако сам узбуђена. Јако ми је непријатно...

ФРАНСОА: Прочитај га.

КАТРИН: „Франсоа, твоја љубав ми је на кожи и испод коже. Она је громогласан оркестар у мојим венама и тишина манастира у мојој глави. Она ме засићује и огладњује. Она ме испуњава и празни. Моја душа има страст за телом, моје тело страст за душом. Ах, када би вечност, Франсоа, могла да буде вечна...”

ФРАНСОА: Била си у праву. То је јако лепо.

КАТРИН: Ја... не могу да дођем до даха. Има нешто прикључено писму...

ФРАНСОА: Ја сам прикључио писму одговор.

КАТРИН: Одговор?

ФРАНСОА: Једино писмо које сам икада могао да напишем у неколико редова. Али нисам могао да ти га пошаљем.

КАТРИН: Прочитај га.

ФРАНСОА: Никада нећу моћи.

КАТРИН: Можеш, моћи ћеш. Мораш да ми га прочиташ.

ФРАНСОА: „Вечност ће бити вечна, Катрин. Ја не постојим сем у твом начину битисања. Моје било куца кроз твоје. Тргујем твојим презиром трговине. Гледам оно што твоје очи одабирају. Свет је само преплитање линија које те описују, нарушавајући хоризонт. Имамо читав век пред нама. Прекратак биће тај век.”

КАТРИН: То си ми написао?

ФРАНСОА: Да. Тренутак страсти или растројства.

КАТРИН: То је лепо... Јако лепо.

ФРАНСОА: Није, мени се више допада твоје писмо...

КАТРИН: Мени се више допада твоје...

ФРАНСОА: Шта да се ради?

КАТРИН: Шта хоћеш да кажеш?

ФРАНСОА: Одговори ми на моје писмо, па ћемо се поново срести. Разговараћемо један дан, једну годину, један век...

КАТРИН: Ја... Ја не могу. Дошла сам да наново прочитам своје писмо. И... нисам успела да поверујем у њега. Јутрос, написала сам исто писмо једном другом човеку, мојој новој љубави. Исто писмо. Сем што се покоја реч разликује. Али, оно је за њега. И ја само њега волим. Страшно ми је жао. Не задржавај ме. Довиђења, Франсоа. (*Она брзо одлази.*)

ЖИЛ КОСТАЗ почиње са новинарским радом 1967. године у листу *Комба*, затим је писао за листове *Котидјен де Пари* и *Матин*, где се показао као врстан позоришни критичар. Води часопис *Журнал де Театр*. Упоредо ради као уредник у издавачкој кући *Белфонд*. Романе објављује од 1973. године: *Бицикл на скије*, *Едиј Пјаф*, *Водич кроз 200 музеја Париза* и *Ил де Франса*, *Глава наојачко* (са Дијан Дериаз), итд. Написао је преко педесет радио драма. Драма *Оловка* изведена је у *Театру 95*, а *Љубавни писма* у Градском позоришту у Шарантону.

Превоо са француског ЂОРЂЕ КРИВОКАПИЋ